

PAPER DETAILS

TITLE: İLKÖĞRETİM BÖLÜMÜ SINIF ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN
BİRLESTİRİLMİŞ SINIFLARDA ÖĞRETİME İLİSKİN GÖRÜSLERİ

AUTHORS: Eyüp İZCİ

PAGES: 111-122

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/70045>

İLKÖĞRETİM BÖLÜMÜ SINIF ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA ÖĞRETİME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

CLASS TEACHER CANDIDATES' VIEWS TOWARD JOINT CLASS TEACHING

Yrd. Doç. Dr. Eyüp İZCİ

Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

eizci@adiyaman.edu.tr

Öz

Birleştirilmiş sınıflar öğretimi dersi eğitim fakültelerinde sınıf öğretmenliği programında son sınıfta haftada iki saat olarak okutulan bir ders olmakla beraber mezun olan öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunun ilk ataması köy veya mezralara yapılmaktadır. Yani sınıf öğretmenleri, birleştirilmiş sınıflarda öğretim yapan okullarda göreve başlamaktadır. Sınıf öğretmeni adaylarının haftada iki saat teorik olarak aldıkları bir ders çerçevesinde bu uygulama ile ilgili öğretmenlik bilgi ve becerilerini geliştirmeleri oldukça zordur.

Araştırma için gerekli olan verilerin toplanmasında; araştırmacı tarafından uzman yardımı alınarak geliştirilen “İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Programı Öğrencilerinin Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretime İlişkin Görüşleri” ölçeği kullanılmıştır. Veri toplama aracı, Likert tipi beşli derecelendirme sistemine uygun olarak geliştirilmiştir. Elde edilen veriler SPSS (Statistics Package For Socials Sciences) paket programında değerlendirilmiş olup, verilerin çözümünde yüzde, frekans, bağımsız gruplar t-testi kullanılmıştır. Araştırma sürecinde elde edilen verilerin istatistiksel analizleri sonucunda öğretmen adayları; birleştirilmiş sınıflar ile ilgili bilgi ve becerilerinin yeterli olmadığı, fakülte öğrenimi sürecinde görmüş oldukları birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin mevcut haliyle bu alandaki bilgi ve becerilerinin belli bir düzeye ulaşmasına katkı sağlamayacağı ve mezuniyet sonrası birleştirilmiş sınıflarda göreve başladıklarında öğrencilere nasıl davranılacağını yeterince bilmedikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Birleştirilmiş sınıflarda öğretim, İlköğretim, Sınıf öğretmeni

Abstract

The Joint Class Teaching lesson is a lesson given as two hours per week in the primary school teaching programs of education faculties and the first assignment of class teacher candidates graduated from education faculties are placed to villages and hamlets. In short, class teachers start to assign in the schools having joint class teaching. It is very difficult to develop knowledge and skills of class teacher candidates' about joint class teaching application related to have two theoretical lessons per week.

“Class teacher candidates' views toward joint class teaching“ scale developed by researchers with the contribution of the experts was used for gathering data in the study. Data of survey were analyzed with SPSS by using techniques of frequency, percentage, Independent Samples t-test. It is concluded that the joint class teaching lesson had no contribution to reach required level of knowledge and skills for class teacher candidates, they had insufficient knowledge and skills about the joint class and they had not know how to behave to the students in the joint class after graduation with respect to the statistical analysis of data collected during the research.

Key Words: Joint Class teaching, Primary School, Class teacher

GİRİŞ

Bilim ve teknolojiye meydana gelen gelişmeler, bireylerin gereksinimlerinde değişime neden olurken, çağı yakalayabilecek ve gelişen teknolojinin hızına davranış olarak uyum sağlayabilecek

nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi gerekliliği, ülkelerin eğitim sistemlerinde yeniliğe gitmelerini zorunlu hale getirmektedir (Erginer, 2006). Eğitimin en önemli elemanı öğretmendir. Bu nedenle, toplumu çağdaş toplum haline getirmede öğretmenin rolü çok büyüktür. Bundan dolayı, öğretmenlerin nitelikli kişiler arasından seçilen, iyi yetiştirilmiş elemanlar olması bir zorunluluktur. Çocuklarımızın çağa ayak uyduracak, ülkemizin kalkınmasında önemli roller oynayacak, çağdaş bilgi ve becerilerle donatılmış üstün yetenekli bireyler olarak yetiştirilmesi ancak üstün yetenekli öğretmenler eliyle gerçekleştirilebilecektir (Özdaş ve Ekem, 1993).

Öğretmenin öğrencileriyle olan etkileşimi, hem öğretme-öğrenme süreçlerinin niteliğinin artmasında, hem de öğrenci davranışlarında olumlu yönde değişikliklerin meydana gelmesinde önemli rol oynamaktadır. Özellikle İlköğretim kademesinde öğretmenin taşıdığı sorumluluk daha da artmaktadır. Çünkü birey ilk kez bu dönemde, okulu ve öğretmeni tanımakta; okula ya da öğretmene karşı kazanılan tutum ve davranışlar öğrenciler üzerinde çok etkili olmakta ve hatta yaşam boyu izlerini sürdürebilmektedir. Öğrencilerin nitelikli davranışlar göstermesi, doğrudan doğruya öğretmenin göstereceği nitelikli davranışlarla ilgilidir. Bu da büyük ölçüde öğretmenin hizmet öncesi eğitiminde nitelikli bir eğitim programından geçmesi ve öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği niteliklere sahip olması ile mümkündür (Gökçe, 2003). Sınıf öğretmenlerinin özel konuların öğretimine ilişkin yeterliklerine bazı özel durumlarda öğretim yapabilecek yeterlikler de eklenmek durumundadır. Zira, köy şartlarında ve imkanlarında sınıf öğretmenlerinin karşılaşılabilecekleri özel durumlar içerisinde birleştirilmiş sınıflar konusu olabilmektedir. Bu özel duruma ilişkin öğretim yeterliği konusunda öğretmenler yetiştirme sürecinde gerekli düzeyde yetiştirilebilmelidirler (Taşdemir, 2000).

Nüfusu az olan yerleşim birimlerindeki ilköğretim kademesindeki çağ nüfusunun eğitim ihtiyacı yatılı ilköğretim bölge okulları ve özellikle taşınmalı eğitim ile temin edilemediği durumlarda birleştirilmiş sınıf uygulaması ile bu hizmet yürütülmektedir (Öztürk, 2002). Ülkemizde birleştirilmiş sınıflı okulların açılış nedenlerine bakıldığında; İlköğretimin kırsal alanlarda yaygınlaştırılması, kırsalda yaşayan halkın okul isteği, Türkiye'nin doğal arazi yapısı ve iklim şartları, yerleşim birimlerinin uzaklığı ve ulaşım güçlüğü, okul binalarının fiziki yetersizliği ve öğretmen eksikliği vb. nedenlerin birleştirilmiş sınıflar uygulamasını zorunlu kıldığı söylenebilir (Doğan, 2000).

Sosyo-ekonomik gerçekler sonucunda bir mecburi uygulama olarak karşımıza çıkan birleştirilmiş sınıf uygulamasının eğitimciler tarafından faydalı ve dezavantajlı yönleri üzerinde durulmaktadır. Örneğin, birleştirilmiş sınıflarda öğretimin iyi yürütülmesi durumunda öğrencileri yetenekli oldukları ve ilgi duydukları alanlarda bireysel olarak geliştirmek ve bireysel farklılıklara göre bir öğretim ortamı hazırlama imkanı olabilmektedir (Akbaşlı ve Pilten, 1999). Birleştirilmiş sınıflarda en büyük sorun, öğretmensiz geçen sınıfları kendi kendilerine çalıştırabilmektir. Öğretmenin bu konuda yeterli olması gerekir. Bunun için de birleştirilmiş sınıfları okutan bir öğretmen, her şeyden önce, normal sınıflarda başarı gösteren bir öğretmen olmalıdır (Binbaşıoğlu, 1999). **Birleştirilmiş sınıflarda öğretim** dersi eğitim fakültelerinde sınıf öğretmenliği programında son sınıfta haftada iki

saat olarak okutulan bir ders olmakla beraber mezun olan öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunun ilk ataması köy veya mezralara yapılmaktadır. Yani sınıf öğretmenleri, birleştirilmiş sınıflarda öğretim yapan okullarda göreve başlamaktadır.

Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin görev ve sorumlulukları normal eğitim-öğretim yapılan sınıflara göre iki kat daha artmaktadır. Öğretmen bir gün önceden çalışma yaprakları hazırlamak ve yapacağı etkinlikleri çok iyi planlamak zorundadır. Çünkü birleştirilmiş sınıflarda öğrencilerin tümünün etkin duruma getirilmesinde, öğretmen hazırlığının çok büyük önemi vardır (Dalka, 2006).

Eğitim fakültelerindeki *birleştirilmiş sınıflarda öğretim* dersinde öğretmen adaylarının yetiştirilmesinde istenilen hedefe ulaşılmadığı takdirde, bu uygulama ile yetişen öğrenciler olumsuz olarak etkilenecektir. 2005-2006 yılı itibarıyla cümle öğretiminde tümevarım yöntemi kullanılmaya başlanmıştır. Tümevarım yöntemi ile cümle öğretimi, tümdengelim yöntemine göre daha fazla bireysel yardımı gerektirmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği programında öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin (sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının) *birleştirilmiş sınıflarda öğretim* uygulamasına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap bulunmaya çalışılmıştır.

1. Sınıf öğretmeni adaylarının cinsiyetlerine göre, birleştirilmiş sınıflarda öğretime ilişkin görüşleri anlamlı farklılık göstermekte midir?
2. Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretime ilişkin görüşleri, birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamasının izlenmesine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretime ilişkin görüşleri, ilköğretim birinci kademe mezuniyet durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretime ilişkin görüşleri mezuniyet sonrası birleştirilmiş sınıflar uygulaması olan bir okulda görev yapma isteklerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırma, tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmada Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü sınıf öğretmenliği programında öğrenim görmekte olan dördüncü sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıflarda öğretime ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırma Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği programında öğrenim görmekte olan dördüncü sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Araştırma doğrudan

evren üzerinden yapıldığı için ayrıca örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Araştırmanın örneklemine 163 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bazı özelliklerine göre dağılımı Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Özellikleri

Özellikler	N	%
Cinsiyet		
Erkek	101	62,0
Kız	62	38,0
Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Uygulamasını İzleme Durumu		
Evet	29	17,8
Hayır	134	82,2
İlköğretim Birinci Kademe Eğitim Durumu		
Normal veya İkili eğitim	141	86,5
Birleştirilmiş sınıflar	22	13,5
Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapma İsteği		
Evet	57	35,0
Hayır	106	65,0

Araştırmanın örneklemine oluşturan öğrencilerin %62,0’si erkek, %38,0’ı ise kızdır. Sınıf öğretmeni adayı olarak fakülte eğitimleri süresince birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulaması yapan bir okulda herhangi bir uygulamayı izleyen öğrencilerin oranı %17,8 iken, izlemeyen öğrencilerde bu oran %82,2’dir. Sınıf öğretmeni adayı öğrencilerin %86,5’i İlköğretim kademesindeki eğitimlerini normal veya ikili eğitim yapan bir okulda tamamlamışlardır. Birleştirilmiş sınıflar uygulaması yapan okullardan mezun olan öğrenciler ise araştırma örneklemine %13,5’ini oluşturmaktadır. Öğrencilerin %35’i fakülte eğitimlerini tamamladıktan sonra birleştirilmiş sınıflarda öğretim yapan bir okulda görev yapmak isterken, %65’i ise görev yapmak istememektedir.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Çözümlemesi

Araştırma için gerekli olan veriler araştırmacı tarafından geliştirilen ölçekle toplanmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen ölçek, konu alanı uzmanı ve öğretim elemanlarının görüşü alınarak Likert tipi beşli dereceleme sistemine göre düzenlenmiştir. Veri toplama aracında; Tamamen Katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kararsızım (3), Katılmıyorum (2) ve Hiç Katılmıyorum (1) dereceleri kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS (Statistics Package For Socials Sciences) paket programından yararlanılarak çözümlenmiştir. İstatistiksel çözümlemede yüzde ve bağımsız gruplar t-testi teknikleri kullanılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0.77 olarak hesaplanmıştır.

BULGULAR ve YORUMLAR

Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretime ilişkin görüşleri Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Birleştirilmiş Sınıflar Öğretimine İlişkin Görüşleri

	Tamamen Katılıyo-rum		Katılıyo-rum		Kararsızım		Katılmı-yorum		Hiç Katılmıyo-rum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-Birleştirilmiş sınıflar ile ilgili bilgi ve becerilerinizin bu çocuklara yönelik yapacağınız eğitim-öğretim çalışmalarında yeterli olacağına inanıyor musunuz?	24	14,7	39	23,9	10	6,1	80	49,1	10	6,1
2-Sınıf öğretmenliği programında görmüş olduğunuz birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin bu alandaki bilgi ve becerilerinizin belli bir düzeye ulaşmasında katkısı olacağına inanıyor musunuz?	42	25,8	47	28,8	3	1,8	61	37,4	10	6,1
3-Birleştirilmiş sınıflarda değişik yaş, ilgi ve yeteneğe sahip öğrencilerin bir arada olması daha etkili bir iletişim ortamı ve yardımlaşmaya olanak tanıyacağına inanıyor musunuz?	44	27,0	36	22,1	2	1,2	62	38,0	19	11,7
4-Sınıf öğretmenliği programında birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin dışındaki diğer derslerin bu alandaki bilgi ve becerilerinize katkısı olacağına inanıyor musunuz?	65	39,9	61	37,4	1	,6	25	15,3	11	6,7
5-Okul Deneyimi I-II ve Öğretmenlik Uygulaması derslerindeki gözlemleriniz birleştirilmiş sınıflarda Öğretim uygulamalarına katkı sağlayacağına inanıyor musunuz?	37	22,7	40	24,5	2	1,2	41	25,2	43	26,4
6-Okul Deneyimi I-II ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri ile ilgili stajlarınızın bir bölümünün birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamasına yer verilen okullarda yapılsaydı bu alandaki bilgi ve becerilerinize olumlu katkı sağlar mıydı?	125	76,7	13	8,0	12	7,4	9	5,5	4	2,5
7-Birleştirilmiş sınıflarda öğretimin doğasında kaynaklanan, öğrencilerin kendi kendilerine çalışma ve araştırma yapmaları öğrencilerin yaşantılarına katkı sağlamakta mıdır?	58	35,6	22	13,5	12	7,4	69	42,3	2	1,2
8- Sınıf öğretmeni adayı olarak ilk kez birleştirilmiş sınıflarda öğretim yapan bir okulda göreve başlamak normal öğretim yapan okullarda görevi sürdürmede bir avantaj oluşturacağına inanıyor musunuz?	39	23,9	41	25,2	17	10,4	20	12,3	46	28,2
9- Sınıf öğretmenliği programında almış olduğunuz birleştirilmiş sınıflarda Öğretim dersinin 2 saatlik bir ders olarak okutulmasını yeterli buluyor musunuz?	11	6,7	30	18,4	6	3,7	51	31,3	65	39,9
10-Birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamaları ile ilgili bilgi ve beceri eksikliklerinizin göreve başladıktan sonra da katılacağınız hizmet içi eğitim programları aracılığıyla giderileceğine inanıyor musunuz?	54	33,1	24	14,7	7	4,3	62	38,0	16	9,8
11-Sınıf öğretmeni olarak göreve başladığınızda, görevli olduğunuz birleştirilmiş sınıfta öğrencilere nasıl davranılacağını biliyor musunuz?	31	19,0	42	25,8	1	,6	82	50,3	7	4,3
12-Birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamasının ülkemiz açısından yararına inanıyor musunuz?	56	34,4	50	30,7	6	3,7	33	20,2	18	11,0
13-Birleştirilmiş sınıflarda öğretim öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun seviye gruplarının oluşturulmasına imkan tanımakta mıdır?	35	21,5	34	20,9	15	9,2	57	35,0	22	13,5
14-Sınıf öğretmenliği programında görmüş olduğunuz birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersindeki uygulamaları	7	4,3	46	28,2	7	4,3	48	29,4	55	33,7

yeterli buluyor musunuz?										
15- Oluşturmacılık ve Çoklu zeka vb. uygulamaların birleştirilmiş sınıflarda öğretim yapılan okullarda uygulanabilirliğine inanıyor musunuz?	23	14,1	62	38,0	14	8,6	32	19,6	32	19,6
16-Birleştirilmiş sınıflarda öğretimin öğrencilerin bireysel farklılıklarının dikkate alınmasına olanak sağlayan bir uygulama olduğuna inanıyor musunuz?	20	12,3	31	19,0	3	1,8	55	33,7	54	33,1
17-Birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamasının okul ile aile arasında işbirliğini artıracığına inanıyor musunuz?	26	16,0	38	23,3	16	9,8	48	29,4	35	21,5
18- Birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamalarında çok fazla yer verilen Küme çalışması, Kubaşık öğrenme ve Grupla çalışma yöntemi vb. Yöntemlerde yeterli olduğuna inanıyor musunuz?	28	17,2	40	24,5	6	3,7	78	47,9	11	6,7
19- Birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin öğrenme eksikliklerini tamamlamaları için uygun ortamların var olduğuna inanıyor musunuz?	10	6,1	36	22,1	12	7,4	63	38,7	42	25,8
20- Taşınabilir eğitimin birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamalarının alternatifi olacağına inanıyor musunuz?	25	15,3	21	12,9	14	8,6	58	35,6	45	27,6

Tablo 2’de görüldüğü gibi “Birleştirilmiş sınıflar ile ilgili bilgi ve becerilerinizin bu çocuklara yönelik yapacağınız eğitim-öğretim çalışmalarında yeterli olacağına inanıyor musunuz” görüşüne öğrencilerin %49,1’i “katılmıyorum”, %23,9’unun ise “katılıyorum” dedikleri görülmektedir. Bu sonuç öğrencilerin birleştirilmiş sınıflar ile ilgili bilgi ve becerilerinin yeterli olmadığını ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin sınıf öğretmenliği programında görmüş oldukları birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin bu alandaki bilgi ve becerilerinin belli bir düzeye ulaşmasında katkısı olup olmayacağına öğrencilerin %37,4’ü “katılmıyorum” demişlerdir. Birleştirilmiş sınıflarda değişik yaş, ilgi ve yeteneğe sahip öğrencilerin bir arada bulunmasının daha etkili bir iletişim ortamı ve yardımlaşmaya olanak sağlaması yönündeki görüşe öğretmen adaylarının %38’i “katılmıyorum” dedikleri görülmektedir.

Öğretmen adaylarının %39,9’u sınıf öğretmenliği bölümünde, birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin dışındaki derslerin bu alandaki bilgi ve becerilerine katkı sağladığına “tamamen katılıyorum” dedikleri görülmektedir.

Okul Deneyimi I-II ve Öğretmenlik Uygulaması derslerindeki “gözlemlerinizi birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamalarına katkı sağlayacağına”, öğrencilerin (öğretmen adaylarının) %26,4’ü “hiç katılmıyorum”, %25,2’si ise “katılmıyorum” demektedirler. Buna göre sınıf öğretmenliği programındaki okullarda yapılan okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin mezuniyet sonrası birleştirilmiş sınıf uygulamalarına katkısı oldukça sınırlı olduğu söylenebilir. Oysa öğretmen adaylarının %76,7’si, öğretmenlik uygulaması dersleri ile ilgili stajlarının bir bölümünün birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamasına yer verilen okullarda yapılmasının bu alandaki becerilerine daha fazla katkı sağlayacağı yönünde görüş belirtmişlerdir.

“Birleştirilmiş sınıflarda öğretimin doğasında kaynaklanan, öğrencilerin kendi kendilerine çalışma ve araştırma yapmaları öğrencilerin yaşantılarına katkı sağlamakta mıdır?” görüşüne öğretmen adaylarının yarıya yakını (%42,3) “katılmıyorum”, %35,6’sı ise “tamamen katılıyorum” yönünde

görüş belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının görüşlerindeki bu farklılığın birleştirilmiş sınıflarda öğretime yönelik uygulama eksikliğinden kaynaklandığı söylenebilir. Bu durum öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretim yapan bir okulda göreve başlamanın ileride normal öğretim yapan bir okula atanma durumunda avantaj olup olmadığı konusunda da görülmektedir. Zira öğretmen adaylarının %28,2'si “hiç katılmıyorum”, %23,9'u “tamamen katılıyorum”, %25,2'si ise “katılıyorum” demektedirler. Öğretmen adayları birleştirilmiş sınıflarda göreve başlamanın avantaj olduğuna inanmaktadırlar. “Sınıf öğretmenliği programında almış olduğunuz birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin iki saatlik bir ders olarak okutulmasını yeterli buluyor musunuz?” görüşüne öğretmen adaylarının %39,9'u “hiç katılmıyorum”, %31,3'ü ise “ katılmıyorum” demişlerdir.

“Birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamaları ile ilgili bilgi ve beceri eksikliklerinizin göreve başladıktan sonra da katılacağınız hizmet içi eğitim programları aracılığıyla giderileceğine inanıyor musunuz?” sorusuna öğretmen adaylarının %38,0'i “katılmıyorum”, %33,1'i ise “tamamen katılıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının yarısından fazlası (%50,3) birleştirilmiş sınıflarda göreve başladıklarında kendi sınıfındaki öğrencilere nasıl davranacağını bilmemektedirler.

Dikkat çekici sonuçlardan biri de öğrencilerin (öğretmen adaylarının) büyük bir çoğunluğunun birleştirilmiş sınıflardaki öğretim uygulamasının ülkemiz açısından yararına inanmalarıdır (tamamen katılıyorum %34,4; katılıyorum %30,7). Aynı şekilde oluşturmacılık ve çoklu zeka gibi yaparak yaşayarak öğrenmeyi esas alan öğretim etkinliklerinin birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğine inanmaları da başka önemli bir görüştür (katılıyorum %38).

Sınıf öğretmenliği eğitimi öğrencileri (öğretmen adayları) lisans öğretimlerindeki “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” dersindeki uygulamaları yeterli bulmamaktadırlar (%33,7 “hiç katılmıyorum”, %29,4 “katılmıyorum.” “Birleştirilmiş sınıflarda öğretimin öğrencilerin bireysel farklılıklarının dikkate alınmasına olanak sağlayan bir uygulama olduğuna inanıyor musunuz?” görüşüne öğretmen adaylarının %33,7'si “katılmıyorum”, %33,1'i “hiç katılmıyorum”; “Birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamasının okul ile aile arasında işbirliğini artıracığına inanıyor musunuz?” sorusuna ise öğretmen adayları birbirine yakın görüş belirtmişlerdir. Öğretmen adayları birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamalarında çok fazla yer verilen küme çalışması, kubaşık öğrenme ve grupla çalışma yöntemi vb. yöntemlerde yeterli olduklarına inanmamaktadırlar (%47,9). Aynı şekilde birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin öğrenme eksikliklerini tamamlamaları için uygun ortamların olduğuna da inanmamaktadırlar (% 8,7).

Çağdaş eğitim uygulamalarına ters ve ülkemize özgü uygulamalardan biri olan taşınmalı eğitimin de öğretmen adayları tarafından birleştirilmiş sınıflarda eğitime alternatif olarak görülmemektedir. Zira öğretmen adaylarının yaklaşık olarak %63'ü bu görüşü kabul etmemektedirler.

“Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretime ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir” alt probleminin test edilmesi sonucunda elde edilen veriler Tablo 3’te özetlenmiştir.

Tablo 3’de görüldüğü gibi “Birleştirilmiş sınıflar ile ilgili bilgi ve becerilerinizin bu çocuklara yönelik yapacağınız eğitim-öğretim çalışmalarında yeterli olacağına inanıyor musunuz?” görüşü ile “Sınıf öğretmenliği programında birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin dışındaki diğer derslerin bu alandaki bilgi ve becerilerinize katkısı olacağına inanıyor musunuz?” görüşünde erkekler lehine anlamlı farklar gözlenmiştir. Benzer bir araştırmada birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin, hizmet öncesi lisans eğitimlerinin birleştirilmiş sınıflardaki öğretmenliğine katkısının yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Dalka, 2006). “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim uygulamaları ile ilgili bilgi ve beceri eksikliklerinizin göreve başladıktan sonra da katılacağınız hizmet içi eğitim programları aracılığıyla giderileceğine inanıyor musunuz?” görüşünde ise kız öğretmen adayları lehine anlamlı farklar bulunmuştur. Sınıf öğretmeni olarak birleştirilmiş sınıflarda öğrencilere nasıl davranılacağı konusunda erkek öğretmen adayları, kızlardan daha bilgili olduklarına inanmaktadırlar.

Tablo 3: Cinsiyet Açısından Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	SS	t	SD	P
Birleştirilmiş sınıflar ile ilgili bilgi ve becerilerinizin bu çocuklara yönelik yapacağınız eğitim-öğretim çalışmalarında yeterli olacağına inanıyor musunuz ?	Erkek	101	3,72	1,03	1,97	161	.005
	Kız	62	3,4	0,97			
Sınıf öğretmenliği programında birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin dışındaki diğer derslerin bu alandaki bilgi ve becerilerinize katkısı olacağına inanıyor musunuz?	Erkek	101	4,17	0,98	2,08	161	.004
	Kız	62	3,81	1,23			
Birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamaları ile ilgili bilgi ve beceri eksikliklerinizin göreve başladıktan sonra da katılacağınız hizmet içi eğitim programları aracılığıyla giderileceğine inanıyor musunuz?	Erkek	101	3,65	1,26	-2	161	.005
	Kız	62	4,05	1,14			
Sınıf öğretmeni olarak göreve başladığınızda, görevli olduğunuz birleştirilmiş sınıfta öğrencilere nasıl davranılacağını biliyor musunuz?	Erkek	101	3,92	0,9	2,36	161	.002
	Kız	62	3,58	0,88			

“Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretime ilişkin görüşleri birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamasının izlenmesine göre anlamlı bir farklılık

göstermekte midir?” alt probleminin test edilmesi sonucunda elde edilen veriler Tablo 4’te özetlenmiştir.

“Birleştirilmiş sınıflar ile ilgili bilgi ve becerilerinizin bu çocuklara yönelik yapacağınız eğitim-öğretim çalışmalarında yeterli olacağına inanıyor musunuz?”; “Sınıf öğretmeni olarak göreve başladığınızda, görevli olduğunuz birleştirilmiş sınıfta öğrencilere nasıl davranılacağını biliyor musunuz?”; “Birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamasının okul ile aile arasında işbirliğini artıracığına inanıyor musunuz?” görüşlerinde, birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamasını izleyen öğretmen adaylarının puan ortalaması açısından anlamlı farklar gözlenmiştir. Buna karşın “sınıf öğretmenliği programında almış olduğunuz “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” dersinin iki saatlik bir ders olarak okutulmasını yeterli buluyor musunuz ?” görüşünde ise, herhangi bir birleştirilmiş sınıf öğretimi uygulamasını izlemeyen öğretmen adayları lehine anlamlı farklar gözlenmiştir. Bu farklılık herhangi bir uygulamayı izlemeyen öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu şeklinde değerlendirilebilir.

Tablo 4: Uygulama İzleme Açısından Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

	İzleme	N	$\bar{x}$	SS	t	SD	P
Birleştirilmiş sınıflar ile ilgili bilgi ve becerilerinizin bu çocuklara yönelik yapacağınız eğitim-öğretim çalışmalarında yeterli olacağına inanıyor musunuz ?	Evet	29	4,03	0,63	2,58	161	.001
	Hayır	134	3,51	1,06			
Sınıf öğretmenliği programında almış olduğunuz “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” dersinin 2 saatlik bir ders olarak okutulmasını yeterli buluyor musunuz?	Evet	29	2,03	1,27	-1,99	161	.005
	Hayır	134	2,58	1,36			
Sınıf öğretmeni olarak göreve başladığınızda, görevli olduğunuz birleştirilmiş sınıfta öğrencilere nasıl davranılacağını biliyor musunuz?	Evet	29	4,34	0,77	3,77	161	.000
	Hayır	134	3,67	0,89			
Birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamasının okul ile aile arasında işbirliğini artıracığına inanıyor musunuz?	Evet	29	3,62	1,12	2,66	161	.001
	Hayır	134	2,9	1,37			

“Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretime ilişkin görüşleri ilköğretim birinci kademe mezuniyet durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir” alt probleminin test edilmesi sonucunda elde edilen veriler tablo 5’te özetlenmiştir.

Tablo 5: İlköğretim Eğitiminiz Açısından Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

	Eğitim	N	$\bar{X}$	SS	t	SD	p
Sınıf öğretmenliği programında almış olduğunuz birleştirilmiş sınıflarda Öğretim dersinin 2 saatlik bir ders olarak okutulmasını yeterli buluyor musunuz?	Normal	141	2,4	1,36	-2,11	161	.004
	Birleş	22	3,05	1,21			

“Sınıf Öğretmenliği programında almış olduğunuz “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” dersinin 2 saatlik bir ders olarak okutulmasını yeterli buluyor musunuz?” görüşüne ilköğretim kademesini birleştirilmiş sınıflarda öğrenim görerek tamamlayan öğretmen adaylarının lehine anlamlı sonuçlara ulaşılmıştır.

“Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretime ilişkin görüşleri mezuniyet sonrası birleştirilmiş sınıflar uygulaması olan bir okulda görev yapma isteklerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir” alt probleminin test edilmesi sonucunda elde edilen veriler tablo 6’da özetlenmiştir.

Tablo 6: Mezuniyet Sonrası Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Yapan Bir okulda Görev Yapılması Açısından Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

	Görev	N	$\bar{X}$	SS	t	SD	p
Sınıf öğretmenliği programında birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin dışındaki diğer derslerin bu alandaki bilgi ve becerilerinize katkısı olacağına inanıyor musunuz?	Evet	57	3,79	1,33	-2,09	161	.004
	Hayır	106	4,16	0,92			
Sınıf öğretmeni adayı olarak ilk kez birleştirilmiş sınıflarda öğretim yapan bir okulda göreve başlamak normal öğretim yapan okullarda görevi sürdürmede bir avantaj oluşturacağına inanıyor musunuz?	Evet	57	3,46	1,31	2,39	161	.002
	Hayır	106	2,85	1,66			
Sınıf öğretmenliği programında almış olduğunuz birleştirilmiş sınıflarda Öğretim dersinin 2 saatlik bir ders olarak okutulmasını yeterli buluyor musunuz?	Evet	57	2,79	1,24	2,13	161	.004
	Hayır	106	2,32	1,39			
Sınıf öğretmeni olarak göreve başladığınızda, görevli olduğunuz birleştirilmiş sınıfta öğrencilere nasıl davranılacağını biliyor musunuz?	Evet	57	4,14	0,88	3,75	161	.000
	Hayır	106	3,6	0,87			
Birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin öğrenme eksikliklerini tamamlamaları için uygun ortamların var olduğuna inanıyor musunuz?	Evet	57	3,09	1,37	2,57	161	.001
	Hayır	106	2,58	1,12			

“Sınıf öğretmenliği programında birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin dışındaki diğer derslerin bu alandaki bilgi ve becerilerinize katkısı olacağına inanıyor musunuz?” görüşüne fakülte

eğitimleri sonrası birleştirilmiş sınıflarlarda öğretim yapan bir okulda görev yapmak istemeyen öğretmen adayları daha fazla katılmışlardır. “Sınıf öğretmeni adayı olarak ilk kez birleştirilmiş sınıflarda öğretim yapan bir okulda göreve başlamak normal öğretim yapan okullarda görevi sürdürmede bir avantaj oluşturacağına inanıyor musunuz?” görüşüne ise fakülte eğitimleri sonrası birleştirilmiş sınıflarlarda öğretim yapan bir okulda görev yapmak ister misiniz? sorusuna “evet” şeklinde görüş belirten öğretmen adayları daha fazla katılmışlardır. Bu sonuca göre öğretmen adaylarının mezuniyet sonrası birleştirilmiş sınıflarda öğretim yapan bir okulda görev yapmaya kendilerini hazırladıkları şeklinde değerlendirilebilir. Anlamlı farklılığın elde edildiği diğer sonuçlara baktığımızda da yine mezuniyet sonrası birleştirilmiş sınıflarda öğretim yapan okullarda görev yapmaya istekli öğretmen adayları lehine bulgular elde edilmiştir.

SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlar ışığında geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflar ile ilgili bilgi ve becerilerinin yeterli olmadığını ortaya koymaktadır. Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu sınıf öğretmenliği programında görmüş oldukları birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin bu alandaki bilgi ve becerilerinin belli bir düzeye ulaşmasına katkı sağlamayacağı yönündedir. Sınıf öğretmenliği programındaki okullarda yapılan okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin mezuniyet sonrası birleştirilmiş sınıf uygulamalarına katkısı oldukça sınırlıdır. Bu nedenle öğretmen adayları, öğretmenlik uygulaması dersinin bir bölümünün birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulaması yapan köy okullarında yapılmasının yararlı olacağına inanmaktadırlar. Çınar (2004) tarafından yapılan bir araştırmada da Eğitim Fakültelerinin Sınıf öğretmenliği programlarında bulunan iki kredilik “birleştirilmiş sınıflarda öğretim” dersinin köy okullarında uygulamalı olarak yapılmasının, hem öğretmen adaylarının köy yaşamını tanımaları hem de birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapma becerilerini geliştireceği sonucuna ulaşılmıştır. Gültekin ve Karadağ (2005) tarafından yapılan araştırmada ise normal ilköğretim okullarında öğrenim görme olanağı olmayan öğrencilerin öncelikle taşınmalı eğitimle öğrenim görmesi, değilse YİBO ya da PİO'lara alınması ve birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamasına zamanla son verilmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Sınıf öğretmenliği programında yer alan “birleştirilmiş sınıflarda öğretim” dersinin haftada iki saat olarak okutulması yeterli bulunmamıştır. Öğretmen adayları mezuniyet sonrası birleştirilmiş sınıflarda göreve başladıklarında öğrencilere nasıl davranılacağını bilmemektedirler. Sınıf öğretmeni adayları, birçok dezavantajına rağmen bu uygulamanın ülkemiz açısından yararlı olduğuna inanmaktadırlar.

Öneriler

Çağdaş eğitim-öğretim uygulamaları açısından oldukça dezavantaj teşkil eden birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulaması terk edilmelidir. Bu uygulamanın kısa bir sürede sona erdirilmesi teknik olarak mümkün olmamakla beraber, Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği programında öğretim gören öğretmen adaylarının bu konudaki bilgi ve becerileri, gerek ders saatinin artırılması gerekse de öğretmenlik uygulaması derslerinin bir bölümünün köy okullarında yapılması ile giderilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akbaşlı, Cavit ve Pilten, Önder (1999). **İlköğretim Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim**. Mikro Basım-Yayım-Dağıtım. Konya.
- Binbaşlıoğlu, Cavit (1999). **Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim**. (Yenilenmiş 3. Baskı). Anı Yayıncılık. Ankara.
- Çınar, İkrar (2004). “Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında İlkokuma Yazma Öğretimine İlişkin Bir Araştırma”: <http://web.inonu.edu.tr/~efdergi/Cinar.htm>.
- Dalka, Süreyya (2006). “Birleştirilmiş Sınıflı Köy Okullarının Problemleri ve Durum Tespiti: Doğubeyazıt Örneği”. **Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi**, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Bildiri Kitabı, Cilt 2. 415-420. Ankara.
- Doğan, Ahmet R. (2000). **Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim Öğretim**. Uzun Yayınevi. Trabzon.
- Erginer, Aysun (2006). Avrupa Birliği Eğitim Sistemleri. Türkiye Eğitim Sistemiyle Karşılaştırmalar. Pegem A Yayıncılık. Ankara.
- Erdem, A. Rıza (2002). **Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim**. Anı Yayıncılık. Ankara.
- Gültekin Mehmet ve Ruhan Karadağ (2005). “İlköğretimde Birleştirilmiş Sınıflar, Taşınabilir Eğitim ve Yatılı İlköğretim Bölge Okulu Uygulamalarına Yönelik Araştırma Sonuçlarının Analizi”. **XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi**, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Kongre Kitabı, Cilt 2.79-84. Denizli.
- Gökçe, Erten (2003). “Gelişmiş Ülkelerde Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Uygulamaları”. Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme, Cumhuriyet Üniversitesi Ulusal Sempozyumu. Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı Yayınları: 8, 68-80. Sivas.
- Özdaş, Kudret ve Naci Ekem (1993). “Üniversitelerimizin Fizik ve Fizik Öğretmenliği Programlarına Yerleştirilen Öğrencilerin Bu Programları Tercih Etme Durumları.” **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 9: 131-145
- Öztürk, Halil İbrahim (2002). **Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim**. TAKAV Matbaacılık ve Yayıncılık A.Ş. Ankara.
- Taşdemir, Mehmet (2000). **Birleştirilmiş Sınıflarla Öğretim**. Öğretmen El Kitabı (Gözden Geçirilmiş 4. Basım). Ocak Yayınları. Ankara.